

Sygn. akt XX GC 280/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 03 kwietnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XX Wydział Gospodarczy w składzie:

Przewodniczący:	SSO Joanna Sieradz
Protokolant:	Klaudia Tużnik

po rozpoznaniu w dniu 20 marca 2017 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa: **M. L.**

przeciwko: **(...) spółki akcyjnej w W.**

o stwierdzenie nieważności ewentualnie o uchylenie uchwał nr (...) i (...) Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy spółki (...) spółki akcyjnej w W. z dnia 22 lutego 2014 roku

I. oddała powództwo o stwierdzenie nieważności uchwał nr (...) i (...) Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy spółki (...) spółki akcyjnej w W. z dnia 22 lutego 2014 roku;

II. uchyła uchwałę nr (...) Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy spółki (...) spółki akcyjnej w W. z dnia 22 lutego 2014 roku w sprawie wyrażenia zgody na zawiązanie przez (...) S.A. z siedzibą w W. nowej spółki pod firmą (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. o kapitale zakładowym (...) złotych;

III. uchyła uchwałę nr (...) Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy spółki (...) spółki akcyjnej w W. z dnia 22 lutego 2014 roku w sprawie wyrażenia zgody na zawiązanie przez (...) S.A. z siedzibą w W. nowej spółki pod firmą (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. o kapitale zakładowym (...) złotych

IV. zasądza od pozwanego (...) spółki akcyjnej w W. na rzecz powoda M. L. kwotę 4.377,00 (cztery tysiące trzysta siedemdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 377,00 (trzysta siedemdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego

SSO Joanna Sieradz

Sygn. akt XX GC 280/14

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 21 marca 2014 r. powód M. L. wniósł przeciwko pozwanemu (...) spółce akcyjnej w W. pozew o stwierdzenie nieważności ewentualnie o uchylenie: **uchwały nr (...) Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia spółki pod firmą (...) S.A. w W. z dnia 22 lutego 2014 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawiązywanie przez (...) S.A. w W. nowej spółki pod firmą (...) sp. z o.o. w W. oraz **uchwały nr (...) Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia****

spółki pod firmą (...) S.A. w W. z dnia 22 lutego 2014 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawiązywanie przez (...) S.A. w W. nowej spółki pod firmą (...) sp. z.o.o. w W..

W uzasadnieniu powód wskazał, że podjęte uchwały są sprzeczne z ustawą, gdyż w przypadku istotnej zmiany działalności spółki akcjonariusze niezgadający się z przedmiotowymi uchwałami nie mieli możliwości wyjścia z spółki poprzez wykupienie ich akcji. W ocenie powoda wskutek zawiązania dwóch nowych podmiotów prawnych, pozwana spółka w rzeczywistości doprowadziła do zmiany formy prowadzonej dotychczas działalności gospodarczej, z działalności polegającej na bezpośrednim prowadzeniu szkoły, na działalność polegającą na pośrednim zarządzaniu utworzonymi spółkami zależnymi, które miały prowadzić nowo utworzone szkoły oraz świadczeniem usług z tym związanych (min. podnajem wynajmowanych obiektów, oferowanie kadry nauczycielskiej).

Strona powodowa dodatkowo podnosiła również roszczenie ewentualne, że podjęte uchwały są sprzeczne z dobrymi obyczajami, godzą w interes spółki oraz mają na celu pokrzywdzenie akcjonariuszy. W ocenie powoda wskutek podjęcia zaskarżonych uchwał cel spółki polegający na powiększeniu wartości majątku nie został osiągnięty, gdyż zawiązanie nowych spółek zależnych nie służyło dywersyfikacji kosztów. Powód wskazuje także, że wskutek wyprowadzenia działalności i aktywów spółki do podmiotów zależnych koszty te zostały powiększone, wartość należnej akcjonariuszom dywidendy uszczuplona. Ponadto ograniczony został dostęp do informacji dotyczących działalności spółki oraz możliwość zapoznania się z bieżącą sytuacją spółki. Podjęte uchwały nie były wcześniej skonsultowane z Radą Nadzorczą spółki, a wyznaczenie terminu obrad przypadło w okresie ferii szkolnych uniemożliwiając części akcjonariuszy obecność z uwagi na zaplanowane urlopy. Przedmiotowe uchwały w ocenie strony powodowej godzą także w interes spółki, gdyż wyprowadzona działalność bezpośrednio prowadzi do uszczuplenia majątku spółki oraz możliwości osiągnięcia związanego z nim zysku. Uchwały te stanowią również pokrzywdzenie powoda jako akcjonariusza, ponieważ powód utracił możliwość uzyskiwania informacji o stanie spółki, jej kondycji gospodarczej, gdyż ta zależna będzie od wyników spółek zależnych, co do których uprawnienia powoda jako akcjonariusza pozwanej spółki nie będą miały zastosowania. Pokrzywdzenie to miało również miejsce w wymiarze materialnym, gdyż faktyczne wyprowadzenie działalności doprowadzi do uszczuplenia majątku oraz możliwości osiągnięcia zysku, a w konsekwencji przełoży się na wysokość przysługujących akcjonariuszom dywidend.

W odpowiedzi na pozew z dnia 28 kwietnia 2014 r. strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa o stwierdzenie nieważności oraz o uchylenie zaskarżonych uchwał w całości oraz obciążenie powoda kosztami postępowania (odpowiedź na pozew – k.60). W uzasadnieniu strona pozwana wskazała, że nie zachodzą okoliczności skutkujące sprzecznością podjętych uchwał z ustawą, a pozwana spółka nie zmienia swojej działalności gospodarczej. W ocenie strony pozwanej działalność ta jest rozszerzona dzięki zawiązaniu spółek zależnych, co przyczynia się w znacznym stopniu do możliwości realizacji przez pozwanego dotychczasowej działalności polegającej na prowadzeniu szkół.

Pozwany kwestionuje również zasadność roszczenie ewentualnego w zakresie uchylenia zaskarżonych uchwał. Zdaniem pozwanego podjęte uchwały nie są sprzeczne z dobrymi obyczajami, nie godzą w interes spółki oraz nie zmierzają do pokrzywdzenia akcjonariuszy. Pozwany wskazuje, że zawiązanie spółek zależnych miało na celu dywersyfikację kosztów oraz rozwój spółki polegającą na rozszerzeniu prowadzonej działalności. Osiągnięcie tego celu umożliwiło zawiązanie dwóch spółek zależnych mogących bezpośrednio realizować cele pozwanej spółki. Pozwany zaprzecza także, aby uchwały te zmierzały do pokrzywdzenia powoda jako akcjonariusza, gdyż tego typu decyzje zawsze wiążą się z elementem niepewności, zaś powód winien liczyć się z ryzykiem, gdyż podmiot prowadzący działalność gospodarczą nie zawsze osiąga zysk, który przekłada się na dywidendy dla akcjonariuszy.

W dalszym toku postępowania stanowisko stron nie uległo zmianie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 27 grudnia 2011 r. w Krajowym Rejestrze Sądowym pod nr KRS (...) zarejestrowana została pozwana spółka, tj. (...) spółka akcyjna z siedzibą w W. (KRS – k.23, okoliczność bezsporna). Pozwana spółka powstała z przekształcenia

spółki (...) sp. z.o.o. w spółkę akcyjną dokonanego na podstawie uchwały Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (...) sp. z.o.o. w sprawie przekształcenia w spółkę akcyjną z dnia 09 grudnia 2011 r. (okoliczność bezsporna).

Akcjonariuszem spółki (...) jest powód M. L., który w dniu 08 listopada 2011 roku dokonał wykupu obligacji imiennych serii (...). Następnie powód w dniu 28 marca 2012 roku zawarł z pozwanym umowę objęcia (...) akcji imiennych w ramach subskrypcji prywatnej akcji serii (...), na podstawie której dokonał wkładu pieniężnego w wysokości (...) złotych (k.29, umowa objęcia akcji – k.31, umowa potrącenia – k.34, okoliczność bezsporna).

Decyzja powoda o objęciu akcji z dnia 28 marca 2012 r. zapadła w wyniku zapewnień Zarządu pozwanej spółki o zamiarze podjęcia działań faktycznych i prawnych zmierzających do dematerializacji akcji pozwanego serii (...) i ubiegania się o wprowadzenia akcji spółki do obrotu na rynku N. prowadzonym jako alternatywny system obrotu przez Giełdę (...) S.A. (zeznania powoda na rozprawie w dniu 20 marca 2017 r. czas 00:02:00, §1 ust (...) lit b umowy objęcia akcji imiennych).

Zgodnie ze statutem spółki (...) S.A. z dnia 12 marca 2013 roku oraz informacjami zawartymi w dziale 3 rubryce (...) KRS spółki, przedmiotem działalności przedsiębiorcy (pозwanego) było: wydawanie książek, wydawanie czasopism i pozostałych periodyków, wychowanie przedszkolne, szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne z wyłączeniem szkół policealnych, szkoły policealne oraz wyższe, pozaszkolne formy edukacji, działalność wspomagająca edukację, działalność wspomagająca wystawienia przedstawień artystycznych (statut – k.37, §5 statutu). Kapitał zakładowy pozwanej spółki wynosi (...) złotych i dzielił się na akcje zwykłe na okaziciela o wartości nominalnej (...) zł (§6 ust 1 statutu). W punkcie IV statutu wskazane zostały organy spółki. Zgodnie z §9 statutu pozwanego w skład jego organów wchodził: Zarząd, Rada Nadzorcza oraz Walne Zgromadzenie.

Statut przewidywał możliwość zwołania „Zwyczajnego” lub „Nadzwyczajnego” Walnego Zgromadzenia (§16 statutu). „Nadzwyczajne” Walne Zgromadzenie spółki zwoływane było przez Zarząd, Przewodniczącego Rady Nadzorczej, lub akcjonariusza bądź akcjonariuszy reprezentujących co najmniej (...) kapitału zakładowego spółki (§17 ust 1 statutu). Statut spółki nakładał obowiązek wskazania w ogłoszeniu Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia: daty, godziny i miejsca oraz szczegółowego porządku obrad (§17 ust 3 statutu). W przypadku akcji imiennych Walne Zgromadzenie miało być zwołane za pośrednictwem listów poleconych za pisemnym potwierdzeniem odbioru, wysłanych co najmniej 2 tygodnie przed terminem (§17 ust 4 statutu).

Zgodnie z §20 ust 2 statutu z zastrzeżeniem przepisów kodeksu spółek handlowych Walne Zgromadzenie jest ważne bez względu na liczbę reprezentowanych w nim akcji. Co do podejmowania uchwał to Statut spółki przewidywał, że uchwały Walnego Zgromadzenia zapadają bezwzględną większością głosów, chyba że kodeks spółek handlowych lub statut przewiduje surowsze wymagania (§20 ust 3). W przypadku zwołania Walnego Zgromadzenia porządek obrad, jego przebieg, wraz z listą obecności oraz podjętymi uchwałami powinno być umieszczone w protokole sporządzonym przez notariusza (§21 statutu).

Po objęciu przez powoda akcji imiennych serii (...) kontakt pomiędzy pozwaną spółką reprezentowaną przez Zarząd, a powodem jako akcjonariuszem był utrudniony. M. L. nie był informowany w pełnym zakresie na temat sytuacji spółki oraz tego jakie spółka ma plany dotyczące jej rozwoju. Jedyne informacje przekazywane przez spółkę powodowi odnosiły się do dobrej kondycji finansowej oraz zapewnień wejścia spółki na giełdę w przyszłości. Powód nie był nigdy wcześniej również informowany o tym, że pozwana spółka ma w planach zawiązanie spółek zależnych oraz przekazanie tym spółkom bezpośredniej realizacji dotychczas prowadzonej działalności gospodarczej, co miałoby kluczowy wpływ na decyzję w zakresie objęcia akcji imiennych serii (...) pozwanej spółki przez powoda. Pomimo zapewnień dotyczących wprowadzeniu akcji serii (...) do obrotu na rynek N. pozwana spółka nie podjęła żadnych działań zmierzających do osiągnięcia tego celu (zeznania powoda M. L. na rozprawie w dniu 20 marca 2017 r. czas 00:02:00).

W okresie trwających ferii szkolnych w województwie (...) w dniu 22 lutego 2014 roku odbyło się Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy spółki pod firmą (...) S.A. w W.. Na spotkaniu tym uczestniczył pełnomocnik powoda. Po dokonaniu wyboru przewodniczącego NWZ akcjonariuszy oraz stwierdzeniu prawidłowości zwołania (...) i jego zdolności do podejmowania uchwał przystąpiono do głosowania zgodnie z porządkiem obrad nad **uchwałą nr (...)**

w sprawie wyrażenia zgody na zawiązanie przez (...) S.A. w W. nowej spółki pod firmą (...) sp. z.o.o. w W. o kapitale zakładowym w wysokości (...) złotych oraz nad **uchwałą nr (...)** w sprawie wyrażenia zgody na zawiązanie przez (...) S.A. w W. nowej spółki pod firmą (...) sp. z.o.o. w W. o kapitale zakładowym w wysokości (...) złotych.

Po przeprowadzeniu głosowania Przewodnicząca podała wyniki głosowania.

W wyniku głosowania **Uchwała nr (...)** została przyjęta, ogółem oddano (...) ważnych głosów, z (...) akcji które stanowiły łącznie (...) % całego kapitału zakładowego. Za powzięciem uchwały nr (...) głosowało (...) głosów, przeciw było (...) głosów, nikt się nie wstrzymał. Pełnomocnik powoda w osoba T. R. zgłosił sprzeciw do uchwały nr (...) (protokół – k.46, uchwała nr (...) – k.46v).

W wyniku głosowania **Uchwała nr (...)** została przyjęta, ogółem oddano (...) ważnych głosów, z (...) akcji które stanowiły łącznie (...) % całego kapitału zakładowego. Za powzięciem uchwały nr (...) głosowało (...) głosów, przeciw było (...) głosów, nikt się nie wstrzymał. Pełnomocnik powoda w osoba T. R. zgłosił sprzeciw do uchwały nr (...) (protokół – k.46, uchwała nr (...) – k.47v).

W dniu 03 marca 2014 roku miało miejsce posiedzenie Rady Nadzorczej pozwanej spółki w ramach której Rada Nadzorcza podjęła dyskusję na temat przyjęcia uchwały nr (...) oraz uchwały nr (...) podjętych w dniu 22 lutego 2014 roku przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy. W oparciu wcześniejsze informacje Zarządu co do tego, że utworzenie spółek zależnych wpłynie na polepszenie kondycji (...) S.A., Rada Nadzorcza pozytywnie zarekomendowała oraz wyraziła zgodę na utworzenie dwóch spółek zależnych (protokół nr (...) – k.77, załącznik nr (...) – k.79, załącznik nr (...) – k.80, zeznania świadka K. B. na rozprawie w dniu 13 lutego 2017 r. czas 00:04:54).

W dniu 04 marca 2014 roku zawarta została umowa spółki z ograniczoną odpowiedzialnością pod firmą (...) oraz umowa spółki z ograniczoną odpowiedzialnością pod firmą (...). Zgodnie z zawartymi umowami wszystkie udziały w obydwu nowo utworzonych spółkach posiadała spółka (...) (umowa – k.81, k.89, KRS – k.99, k.104, okoliczność bezsporna).

Po utworzeniu spółek pod firmą (...) sp. z.o.o. w W. oraz (...) sp. z.o.o. w W. oraz rozpoczęciu przez spółki te prowadzeniu działalności, pozwana spółka przestała bezpośrednio zajmować się prowadzeniem szkoły tak jak miało to miejsce dotychczas (k.109-150). Od momentu utworzenia spółek zależnych działalność gospodarcza w postaci prowadzenia szkoły wykonywana była bezpośrednio przez spółki: (...) sp. z.o.o. w W. oraz (...) sp. z.o.o. w W.. Aktualnie spółka (...) posiada nauczycieli oraz know how dzięki którym współpracuje z spółkami utworzonymi na mocy podjętych w dniu 22 lutego 2014 roku uchwał. Nowoutworzone spółki są również powiązane osobowo z spółką (...) za pośrednictwem R. T. oraz A. S. wchodzących w skład organów (...) S.A. oraz organów w spółkach utworzonych w wyniku podjęcia uchwał nr (...) i (...) (zeznania pozwanego w osobie członków zarządu R. T. i A. S. na rozprawie w dniu 20 marca 2017 r. czas 00:14:18 i 00:35:19, KRS – k.94, k.104).

Pomimo utworzenia dwóch spółek zależnych mających na celu dywersyfikację kosztów oraz rozwój firmy sytuacja finansowa pozwanego zaczęła ulegać pogorszeniu. W ostatnim roku obrotowym pozwana spółka zanotowała stratę z prowadzonej działalności gospodarczej. Problemy finansowe zmusiły także pozwaną spółkę do tego, aby w celu uchronienia się przed ogłoszeniem upadłości odsprzedać udziały jednej z spółek utworzonych na podstawie uchwał nr (...) i (...) zawartych w dniu 22 lutego 2014 roku na rzecz podmiotu trzeciego zajmującego się pozyskiwaniem funduszy. W związku z sprzedażą udziałów jednej z nowoutworzonych spółek aktualnie spółka (...) posiada udziały tylko w jednej z dwóch spółek, które zostały utworzone na mocy podjętych w dniu 22 lutego 2014 r. uchwał (zeznania pozwanego w osobie członków zarządu R. T. i A. S. na rozprawie w dniu 20 marca 2017 r. czas 00:23:14 i 00:39:54)

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o twierdzenia stron wyraźnie przyznane bądź niezaprzeczone przez przeciwnika (art. 229 i 230 k.p.c.) w tym znajdujących się w aktach dokumenty oraz stanowiska stron zaprezentowane w toku niniejszego postępowania i ich wyjaśnienia złożone w trakcie postępowania. Wnioskowane przez strony

dowody z dokumentów w przeważającej większości zostały złożone w poświadczonych przez pełnomocników odpisach jednak pozostaje to bez znaczenia dla oceny przez Sąd ich wiarygodności.

Ustalając stan faktyczny Sąd dopuścił poza materiałem dowodowym w postaci dokumentów również osobowe wnioski dowodowe w postaci zeznań świadka oraz stron postępowania. Zeznania te Sąd ocenił jako wiarygodne oraz wewnętrznie spójne, a w szczególności zgodne z pozostałym materiałem dowodowym w postaci dokumentów, jak również istotne z punktu widzenia wyjaśnienia sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo w zakresie żądania stwierdzenia nieważności uchwał Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy należało oddalić w całości, zaś żądanie w zakresie uchylenia uchwały nr (...) i nr (...) z dnia 22 lutego 2014 roku jako zasadne należało uwzględnić.

W świetle art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c. dopuszczalne jest żądanie sformułowane w sposób ewentualny, przy czym Sąd orzeka o żądaniu ewentualnym tylko wtedy, gdy oddali żądanie zgłoszone na pierwszym miejscu, jeśli natomiast uwzględni żądanie postawione w pierwszej kolejności, to o żądaniu ewentualnym nie orzeka w ogóle.

W pierwszej kolejności należy rozważyć zasadność żądania zgłoszonego na pierwszym miejscu – tj. żądania o stwierdzenie nieważności uchwał nr (...) i nr (...) z dnia 22 lutego 2014 roku.

Powództwo to zostało wniesione w terminie określonym przez art. 425 § 1 ustawy z dnia 15 września 2000 r. kodeks spółek handlowych (Dz.U.2016.1578. j.t.) (dalej k.s.h.), zgodnie z którym osobom lub organom spółki wymienionym w art. 422 § 2 k.s.h. przysługuje prawo do wytoczenia przeciwko spółce powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały walnego zgromadzenia sprzecznej z ustawą. Prawo do wniesienia powództwa wygasa z upływem sześciu miesięcy od dnia otrzymania wiadomości o uchwale, jednakże nie później niż z upływem trzech lat od dnia powzięcia uchwały (art. 425 § 2 k.s.h.). Nadzwyczajne zgromadzenie wspólników odbyło się w dniu 22 lutego 2014 r., natomiast pozew został złożony w dniu 21 marca 2014 r., a więc z zachowaniem terminu z art. 425 § 3 k.s.h.

Powód prawidłowo wykazał również legitymację procesową do wystąpienia z żądaniem o którym mowa w art. 425 1 k.s.h. w oparciu o dokumenty z których wynika, że M. L. jest akcjonariuszem w pozwanej spółce oraz protokołu NWZ z dnia 22 lutego 2014 r. z którego wynika, że głosował przeciwko zaskarżonym uchwałom.

Przechodząc do merytorycznej oceny pierwszego roszczenia wskazanego w pozwie, to zgodnie z art. 425 § 1 k.s.h. w przypadku sprzeczności podjętej uchwały z ustawą możliwe jest wniesienie powództwa o stwierdzenie jej nieważności.

W doktrynie wskazuje się na następujące przypadki, gdy uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszy mogą być uznane za nieważne czynności prawne w rozumieniu art. 425 § 1 k.s.h.:

- walne zgromadzenie nie ma zdolności do podejmowania uchwał;
- nie została zachowana forma aktu notarialnego, która jest zastrzeżona dla uchwał pod rygorem nieważności (ad solemnitatem);
- uchwała jest sprzeczna z ustawą;
- ma ona na celu obejście ustawy.

W niniejszym procesie powód uzasadniając żądanie z art. 425 § 1 k.s.h. wskazał na sprzeczności z ustawą poprzez naruszenie art. 416 § 4 k.s.h. zgodnie z którym, skuteczność uchwały o istotnej zmianie przedmiotu działalności spółki zależy od wykupienia akcji tych akcjonariuszy, którzy nie zgadzają się na zmianę. Stanowisko strony powodowej w zakresie żądania stwierdzenia nieważności uchwał nr (...) i nr (...) z dnia 22 lutego 2014 roku Sąd ocenił jednak jako niezasadne.

Jak zauważono w orzecznictwie ze zmianą przedmiotu działalności, która jest istotna mamy do czynienia tylko wtedy, gdy w porównaniu z dotychczas prowadzoną działalnością spółka zamierza rozszerzyć lub ograniczyć w sposób znaczący przedmiot swojej działalności. Zawsze gdy oceniamy potrzebę zmiany przedmiotu przedsiębiorstwa z zachowaniem wymogów określonych w art. 416 k.s.h., należy porównać, czy jest to istotna zmiana w stosunku do tej, którą przewiduje statut (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 maja 2010 r., II CSK 565/09). Nie zawsze jest jednak tak, że zmiana formy lub sposobu prowadzonej działalności gospodarczej stanowi zmianę istotną o której mowa w art. 416 k.s.h. Cechę tę należy przypisać jedynie takiej zmianie, która ma na celu wprowadzenie odmiennego profilu głównej działalności spółki od dotychczasowego. Skrajne przyjęcie tego stanowiska prowadziłoby w praktyce do pozostawienia akcjonariuszom sprzeciwiającym się wszelkim zmianom przedmiotu działalności spółki wyłącznej oceny co do tego, czy mają one charakter istotny, i w konsekwencji zmuszałoby do powszechnego stosowania art. 416 k.s.h. przy podejmowaniu uchwał o każdej zmianie przedmiotu działalności wbrew wyjątkowemu charakterowi tego przepisu (ibidem). Dla oceny, czy konkretne zmiany przedmiotu działalności spółki są istotne w rozumieniu art. 416 k.s.h., należy porównać zakres zmian z dotychczasowym przedmiotem działalności spółki. Ze zmianą przedmiotu działalności, która jest istotna mamy do czynienia wtedy, gdy w porównaniu z dotychczas prowadzoną działalnością spółka zamierza rozszerzyć lub ograniczyć w sposób znaczący przedmiot swojej działalności (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2010 r., sygn. akt II CSK 565/09).

Mając na uwadze powyższe stwierdzić należy, że istotną zmianą przedmiotu działalności będzie np. zmiana polegająca na usunięciu z przedmiotu działalności budowlanej i zastąpienie jej jedynie sprzedażą lub najmem lokali. Istotną zmianą będzie również dodanie do przedmiotu działalności spółki zajmującej się działalnością doradczą-usługową działalności handlowej. Niewątpliwie istotną zmianą przedmiotu działalności będzie również ograniczenie lub rozszerzenie przedmiotu działalności o "rodzaj" działalności.

W przypadku niniejszej sprawy żadna z zmian „istotnych” w ocenie Sądu nie miała miejsca. Tym samym Sąd nie podzielił stanowiska prezentowanego przez powoda co do tego, że na skutek podjętych w dniu 22 lutego 2014 r. uchwał nr (...) i nr (...) doszło do istotnej zmiany przedmiotu działalności pozwanej spółki. Wskazać bowiem należy, że przedmiot działalności spółki określony został już w jej statucie. Wynika on także z danych zawartych w KRS pozwanego. Rodzaje działalności wskazane w statucie są zatem główną działalnością spółki bez względu na to, że działalność dochodową przynosiło jedynie jedno czy dwie z wymienionych w nim form działalności. Wszystkie one jednak wchodziły w zakres branży (edukacja, szkolnictwo) w której pozwana spółka działała i działa nadal. Sam fakt, że spółka w sposób bezpośredni przestała prowadzić szkołę, a zadania z tym związane przekazała nowoutworzonym spółkom zależnym w ocenie Sądu nie stanowi jeszcze o istotnej zmianie działalności gospodarczej. W dalszym ciągu pozwany prowadzi działalność w postaci prowadzenia szkoły z tym, że już nie w sposób bezpośredni tak jak to miało miejsce dotychczas. Pozwany udziela nowoutworzonym spółkom swojej kadry pracowniczej w postaci zatrudnionych u pozwanego nauczycieli, wypracowane know how oraz renomę, zajmuje się organizacją pracy tych szkół poprzez najem przeznaczonych na ten cel nieruchomości. Nie można więc stwierdzić, że pozwany nie prowadzi już szkoły tylko dlatego, że działalność ta ma mniej bezpośredni charakter niż przed podjęciem uchwał. Za zmianę istotną należałoby uznać taką zmianę, która doprowadziła by do przebranżowienia działalności spółki skutkującego zmianą profilu działalności gospodarczej skutkującego wejściem chociażby na nowy (inny niż dotychczas) rynek, co w oparciu o zaferowane dowody nie zostało udowodnione. Tylko taka zmiana w ocenie Sądu stanowiła by w myśl art. 416 § 1 k.s.h. zmianę istotną. W konsekwencji podjęte uchwały nie stanowiły naruszenia przepisów ustawy kodeksu spółek handlowych tak jak próbuje to wywodzić strona powodowa.

Z powyższych względów żądanie powoda w zakresie stwierdzenia nieważności przedmiotowych uchwał Sąd ocenił jako niezasadne, co skutkowało koniecznością jego oddalenia w całości.

Zasadne natomiast okazało się żądanie strony powodowej oparte na podstawie prawnej z art. 422 § 1 k.s.h. zgodnie z którym, uchwała walnego zgromadzenia sprzeczna ze statutem bądź dobrymi obyczajami i godząca w interes spółki lub mająca na celu pokrzywdzenie akcjonariusza może być zaskarżona w drodze wytoczonego przeciwko spółce powództwa o uchylenie uchwały.

Wymienione przesłanki należy rozpatrywać w dwóch płaszczyznach: uchwał powziętych z naruszeniem postanowień statutu spółki lub sprzecznych z dobrymi obyczajami (jedna, wszystkie) oraz jednoczesnego godzenia w interesy spółki lub skierowania na pokrzywdzenie akcjonariusza. Możemy więc przyjąć, że uchwała musi być spreczna ze statutem spółki i jednocześnie godzić w interesy spółki lub musi być spreczna ze statutem spółki i jednocześnie mieć na celu pokrzywdzenie akcjonariusza. Ewentualnie uchwała może być spreczna z dobrymi obyczajami i jednocześnie godzić w interesy spółki albo też być spreczna z dobrymi obyczajami i mieć na celu pokrzywdzenie akcjonariusza.

Poza tymi czterema wariantami możliwe jest również, aby uchwała była spreczna ze statutem spółki i z dobrymi obyczajami i jednocześnie godziła w interesy spółki, była spreczna ze statutem spółki i z dobrymi obyczajami i jednocześnie miała na celu pokrzywdzenie akcjonariusza i w końcu była spreczna ze statutem spółki i z dobrymi obyczajami i jednocześnie godziła w interesy spółki oraz miała na celu pokrzywdzenie akcjonariusza.

Uchwała jest spreczna ze statutem, gdy bezpośrednio lub pośrednio nie jest zgodna z normami zawartymi w statucie spółki. Dotyczy to wszelkich postanowień statutowych czy to stworzonych przez wspólników niezależnie od przepisów kodeksu spółek handlowych, czy też zmieniających dyspozytywnie normy kodeksu. Możliwe są więc naruszenia zasad głosowania, w razie przyjęcia w regulacjach statutu określonych większości, naruszenie kworum ustalonego w statucie itd. Jeżeli dochodzi do jednoczesnej sprzeczności ze statutem spółki i przepisem prawa (na przykład w statucie spółki powtórzono niektóre normy kodeksu spółek handlowych), stosujemy przepis art. 425, a nie art. 422 k.s.h.

W przypadku oparcia żądania uchylenia uchwały walnego zgromadzenia na jej sprzeczności z dobrymi obyczajami tak jak ma to miejsce w niniejszej sprawie, muszą tym samym zostać spełnione łącznie dwie przesłanki. Oprócz sprzeczności z dobrymi obyczajami uchwała musi godzić w interesy spółki lub mieć na celu pokrzywdzenie akcjonariusza. Sama sprzeczność uchwały z dobrymi obyczajami nie jest wystarczającą przesłanką dla uchylenia takiej uchwały. Wykazanie sprzeczności uchwały z dobrymi obyczajami nie jest równoznaczne z tym, że taka uchwała automatycznie godzi w interesy spółki lub ma na celu pokrzywdzenie akcjonariusza. Przesłanka braku zgodności uchwały z dobrymi obyczajami nakazuje weryfikację uchwały według etyczno-moralnych kryteriów oceny postępowania w działalności gospodarczej.

Pojęcie dobrych obyczajów jest pojęciem niezdefiniowanym w kodeksie spółek handlowych. Sąd Najwyższy wskazuje, że „dobre obyczaje w rozumieniu art. 422 § 1 k.s.h. są ogólnymi regułami uczciwości kupieckiej obowiązującymi wszystkich uczestników obrotu gospodarczego przy prowadzeniu działalności gospodarczej w tym spółki akcyjne, ich organy statutowe i samych akcjonariuszy (por. wyrok SN z dnia 3 czerwca 2015 r. sygn. V CSK 592/14). Dodatkowo doprecyzowując są to takie zachowania i sposób postępowania, które wpływają pozytywnie na funkcjonowanie wewnętrzne spółki i jej zewnętrzne otoczenie gospodarcze, w którym realizuje swoje statutowe cele (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 6 lipca 2016 r. I ACa 374/16). Ogólnie rzecz ujmując jest to przyzwoite postępowanie, uwzględniające w odpowiednim zakresie różne interesy służące wszystkim w spółce. W związku z powyższym należy przyjąć, iż uchwała będzie naruszała dobre obyczaje jeżeli godzi w ogólnie przyjęte zasady słusznego postępowania w relacjach gospodarczych, jak i wewnętrzne reguły danej spółki tj. reguły dotyczące zachowania pomiędzy samymi akcjonariuszami oraz pomiędzy tymi akcjonariuszami, a samą spółką. Uchwała spreczna z dobrymi obyczajami to także taka uchwała która w obrocie handlowym może być uznana za nieetyczną, biorąc pod uwagę nastawienie na zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania spółki pod względem ekonomicznym. W doktrynie i orzecznictwie dobre obyczaje wiąże się także z tzw. dobrymi praktykami. Przykładem spisanych dobrych obyczajów (dobrych praktyk) są Praktyki Spółek (...) na Giełdzie Papierów Wartościowych. Jedną z tych spisanych praktyk jest umożliwienie jak największej liczbie akcjonariuszy udziału w Walnym Zgromadzeniu.

Oceniając materiał dowodowy w sprawie Sąd Okręgowy uznał, iż zaskarżone uchwały są sprzeczne z dobrym obyczajem, zgodnie z którym spółka powinna ustalić miejsce i termin walnego zgromadzenia w sposób umożliwiający udział w walnym zgromadzeniu jak największej liczbie akcjonariuszy. Zgodnie bowiem z przyjętymi dobrymi praktykami walne zgromadzenie powinno odbywać się w miejscu i czasie ułatwiającym jak najszerszemu kręgowi uprawnionych uczestnictwo w takim zgromadzeniu. Nadzwyczajne walne zgromadzenie spółki Pozwanej, na której podjęto zaskarżone przez powoda uchwały zwołane zostało na dzień 22 lutego 2014 r.. Zauważyć należy że dzień ten

przypadał na prawie połowę ferii zimowych w województwie (...), które w roku 2014 odbywały się od 17 lutego do 02 marca. Biorąc pod uwagę przedmiot działalności spółki pozwanej, która zajmuje się w szczególności prowadzeniem szkół podstawowych, przedszkoli, gimnazjów itp. działanie spółki polegające na wyznaczeniu terminu nadzwyczajnego walnego zgromadzenia na dzień przypadający w okresie ferii zimowych należy uznać za celowe, zmierzające do ograniczenia liczby akcjonariuszy biorących udział w takim walnym zgromadzeniu, a więc za sprzeczne z dobrymi obyczajami. Założyć należy że spółka pozwana miała wiedzę o tym, że w tym okresie przypadają ferie zimowe w województwie (...) (z uwagi na charakter prowadzonej działalności gospodarczej jakim było prowadzenie szkoły), a w związku z tym część akcjonariuszy będzie korzystało z czasu wolnego od szkoły i będzie spędzało ferie na wyjazdach z dziećmi.

Sąd tym samym nie dał wiary twierdzeniom pozwanego co do tego, że termin ten miał służyć temu, aby jak największa liczba osób zainteresowanych mogła wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu. Wiadomym jest mając na uwadze doświadczenie życiowe, że w okresie ferii, lub też w okresie wakacyjnym część osób ma plany urlopowe. Jest to także czas w którym znaczna część Polaków planuje urlopy, wyjazdy. Wyznaczenie terminu w tym okresie w przypadku osoby nie posiadającej pełnomocnika, wiązałoby się z uniemożliwieniem uczestnictwa w głosowaniu nad zaskarżonymi uchwałami. Nie jest bowiem obowiązkiem, aby osoba będąca akcjonariuszem realizowała swoje prawo głosu za pośrednictwem pełnomocnika. Strona powodowa miała tą możliwość dlatego brała udział w głosowaniu, jednak Sąd działanie to jednoznacznie ocenia jako godzące w dobre obyczaje, w szczególności w odniesieniu do tych akcjonariuszy, którzy nie realizują swojego prawa głosu za pośrednictwem ustanowionych pełnomocników.

Poza ww. okolicznością w ocenie Sądu dobre obyczaje naruszone zostały w wyniku pozbawienia spółki przez podjęcie zaskarżonych uchwał realnej możliwości realizacji celu w postaci wejścia na rynek N. a to wobec uszczuplenia jej majątku - co było jedną z kluczowych okoliczności decydujących o tym, że powód zdecydował się do objęcia akcji spółki dokonując wkładu pieniężnego (okoliczności związane z konsekwencjami finansowymi omówione zostaną w dalszej części rozważań). Za naruszenie dobrych praktyk należało ocenić również brak odpowiedniego poziomu komunikacji z powodem jako akcjonariuszem. Strona powodowa wskazywała, że nie uzyskała pełnych wyjaśnień dotyczących przedmiotowych uchwał. W tle tego zarzutu jest również dotychczasowy problem z komunikacją, gdzie powód nie był w pełni informowany o planach i stanie spółki, a dodatkowo zwodzony planami wejścia na rynek N.. W ocenie Sądu oceniając postawę osób będących członkami zarządu pozwanej spółki prezentowaną chociażby w trakcie rozprawy zarzut ten ocenić należy za uzasadniony. Osoby te nie były w stanie udzielić odpowiedzi na temat sytuacji finansowej spółki pomimo tego, że pełnione przez nich funkcję obligowały je do posiadania tych informacji choćby w minimalnym zakresie. Świadczy to o braku woli pełnego informowania powoda jako akcjonariusza o rzeczywistej sytuacji w spółce, albo o braku wiedzy, czego skutkiem były problemy z przepływem informacji.

Za naruszające dobre obyczaje należało także ocenić brak oficjalnej zgody i rekomendacji Rady Nadzorczej spółki bezpośrednio przed powzięciem przedmiotowych uchwał. Co prawda nie jest to wymóg, ale Sąd ocenia to jako brak transparentności działań ze strony spółki w ramach podjętych w dniu 22 lutego 2014 r. uchwał. Zgoda Rady Nadzorczej została wydana już po formalnym podjęciu tych uchwał przez NWZ co sprawia, że osoby biorące udział w Walnym Zgromadzeniu nie mogły w pełni zapoznać się z jej konkluzjami, tak aby móc z pełną świadomością oraz rozeznaniami realizować swoje prawo głosu z akcji. Te wszystkie okoliczności łącznie nasuwają wątpliwości co do uczciwych zamiarów, a to z kolei jednoznacznie należy ocenić jako naruszenie dobrych obyczajów w wyniku powziętych uchwał.

W ocenie Sądu przedmiotowe uchwały poza tym, że są sprzeczne z dobrymi obyczajami, to godzą również w interes spółki. W orzecznictwie utrwalił się pogląd zgodnie z którym godzenie w interesy spółki wystąpi wówczas gdy podejmowane są działania, które powodują uszczuplenie majątku spółki, ograniczają zysk spółki, naruszają jej dobre imię, chronią interesy osób trzecich kosztem interesów spółki. Uchwała godzi w interesy spółki wówczas, gdy została podjęta przez wspólników ze świadomością, iż jej wykonanie w ujemny sposób wpłynie na sferę interesów spółki, czy to przez pomniejszenie jej majątku z korzyścią dla wspólników, czy też przez uniemożliwienie spółce rozwoju prowadzonego przez nią przedsiębiorstwa. Chodzi więc o sytuację, gdy uchwała zapewnia ochronę interesów wspólników lub osób trzecich kosztem interesu spółki (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 20 grudnia

2012 r. sygn. akt I ACa 1231/12, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 25 lipca 2013 r. sygn. akt V ACa 252/13, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 08 lutego 2013 r. sygn. akt VI ACa 1124/12).

Jak wynika z zeznań strony pozwanej w osobie członków zarządu pozwanej spółki (...) oraz A. S. w ostatnim roku obrotowym spółka poniosła stratę. Sytuacja była na tyle zła, że aby uniknąć ogłoszenia upadłości spółka zmuszona została do sprzedaży wszystkich swoich udziałów w jednej z nowo utworzonych spółek na rzecz podmiotu trzeciego nie związanego w jakimkolwiek stopniu z pozwanym. Powyższe potwierdza zasadność twierdzeń powoda, że poprzez podjęcie uchwał nr (...) i nr (...) na podstawie których zawiano nowe spółki, a następnie przeniesienia na utworzone spółki najbardziej wartościowego przedmiotu prowadzonej dotychczas działalności gospodarczej, spółka (...) S.A. zaczęła popadać w kłopoty finansowe. Strona pozwana nie przedstawiła Sądowi jednocześnie dowodu na okoliczność przeciwną z którego wynikałoby to, że późniejsza sytuacja spółki była wynikiem koniunktury na rynku, czy też innej niezależnej okoliczności, a nie efektem przekazania spółkom zależnym prowadzenia działalności gospodarczej zapewniającej pozwanej spółce przychód i zysk.

W wyniku podjętych uchwał doszło bez wątpienia do uszczuplenia majątku spółki, a także do ograniczenia jej zdolności do osiągnięcia zysku, co potwierdza treść zeznań strony pozwanej na rozprawie w dniu 20 marca 2017 roku (protokół – k.294). Przy czym należy zauważyć, że celem uchwał - jak pierwotnie wskazywano - była dywersyfikacja kosztów oraz rozwój spółki. Tymczasem rzeczywistość jaka w wyniku podjętych uchwał zaistniała przedstawia zupełnie inny obraz, tj. obraz spółki która ponosi stratę z działalności gospodarczej oraz w celu uniknięcia ogłoszenia upadłości zmuszona jest wyzbywać się składników majątku, czego potwierdzeniem było zbycie udziałów w jednej z nowoutworzonych spółek. Okoliczności te zdaniem Sądu jednoznacznie świadczą o tym, że podjęte uchwały godzą w interes spółki, czego efektem jest jej aktualna sytuacja materialna.

Dobrym przykładem na tą okoliczność jest chociażby fakt, że w związku z wysokimi kosztami związanymi z utworzeniem nowych spółek, pozwany pozbawiony został w części możliwości finansowych jakie wynikały z posiadanych udziałów w nowo utworzonych spółkach, gdyż co do jednej z nich wszystkie udziały zostały sprzedane. W konsekwencji co najmniej dla jednego z nowo utworzonych podmiotów pozwany nie jest już udziałowcem, co stanowi istotne uszczuplenie jego majątku. Sytuacja ta zdaje się być tym bardziej poważna, gdy weźmie się pod uwagę fakt, iż pozwana spółka nie prowadzi już bezpośrednio działalności przynoszącej jej do momentu podjęcia przedmiotowych uchwał największy dochód. Zakres działalności został zatem ograniczony w porównaniu do tego co miało miejsce przed podjęciem uchwały nr (...) i nr (...).

Mając na uwadze zgromadzony w aktach materiał dowodowy stwierdzić również należało, że przedmiotowe uchwały zmierzają także do pokrzywdzenia powoda jako akcjonariusza.

Przez pokrzywdzenie akcjonariusza należy rozumieć odniesienie przez niego zarówno uszczerbku o charakterze majątkowym, jak i niemajątkowym, mówimy zatem o takich okolicznościach i zdarzeniach, które skutkują pogorszeniem pozycji akcjonariusza w spółce, co może wiązać się z pogorszeniem jego sytuacji udziałowej bądź osobistej. Dodatkowo Sąd Okręgowy podziela pogląd prezentowany w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który odnosząc się do interpretacji wyrażenia "w celu pokrzywdzenia akcjonariusza", wskazując że należy przyjmować jego szerokie rozumienie. Zgodnie z tym poglądem uchwała mająca na celu pokrzywdzenie akcjonariusza oznacza zarówno sytuację, gdy cel pokrzywdzenia akcjonariusza istnieje w trakcie podejmowania uchwały jak również sytuację, w której pokrzywdzenie akcjonariusza nie jest zakładane w chwili podejmowania uchwały, jednak treść uchwały jest taka, że jej wykonanie prowadzi w konsekwencji do jego pokrzywdzenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2013 r. sygn. I CSK 407/12 niepubl., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2010 r. sygn. II CSK 564/09).

W związku z powyższym o działaniu mającym na celu pokrzywdzenie akcjonariusza można mówić nie tylko wówczas, gdy taki był zamiar przy podejmowaniu uchwały, ale także jeśli uchwała obiektywnie prowadzi do pokrzywdzenia akcjonariusza, do umniejszenia jego praw majątkowych lub niemajątkowych. Zatem nie jest konieczne wykazywanie przez powoda, że cel pokrzywdzenia był zakładany w chwili podjęcia zaskarżonej uchwały - wystarczy wykazanie, że wykonanie tejże uchwały prowadzi na jego pokrzywdzenia jako akcjonariusza.

W omawianym przypadku przyjąć należy, że zaskarżone uchwały mają na celu pokrzywdzenia akcjonariusza poprzez pomniejszenie jego zysków z dywidendy. Jak wynika z wyjaśnień wskazanych przez powoda, objęcie akcji serii (...) w pozwanej spółce miało być inwestycją przynoszącą korzyść powodowi i zabezpieczającą powoda na przyszłość. Wskazać należy, że powód zainwestował kwotę równą (...) zł, która jest kwota znaczną. Powód obejmując akcję spółki pozwanej liczył na to, że inwestycja ta będzie przynosiła określone zyski, a w szczególności liczył na to, że spółka zadebiutuje na rynku N. , co jednak ostatecznie się nie stało. Natomiast w wyniku uchwalenia przez nadzwyczajne walne zgromadzenie zaskarżonych uchwał i zawiązania przez spółkę pozwaną dwóch nowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością (wówczas jeszcze podmiotów zależnych) spółka Pozwana zobowiązana została do poniesienia dodatkowych znacznych kosztów z tego tytułu np. chociażby na wynagrodzenie członków organów tych spółek, czy kosztów związanych z szeroko pojętym zarządzeniem tymi spółkami. Nie bez znaczenia w tym przypadku jest także fakt, że powołując do życia dwie nowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością pozwana spółka wyprowadziła z majątku spółki znaczną kwotę pieniędzy i przeniosła tym samym część aktywów majątkowych spółki na te spółki nowo powstałe, co ma bezpośrednie przełożenie na wysokość zysków powoda uzyskiwanych z tytułu dywidendy. Dodatkowo wskazać należy, że poprzez zawiązanie spółek zależnych dodany został kolejny stopień opodatkowania zysków z działalności spółki, co wpływa na wysokość zysku przeznaczanego na wypłaty dla poszczególnych akcjonariuszy, w tym także powoda.

Reasumując, podjęte w dniu 22 lutego 2014 r. uchwały nr (...) oraz nr (...) z uwagi na to, iż są one sprzeczne z dobrymi obyczajami oraz godzą w interes spółki jak również zmierzają do pokrzywdzenia powoda jako akcjonariusza należało zgodnie z żądaniem opisanym w pkt I ppkt 2 petitum pozwu uchylić.

Mając powyższe na uwadze a contrario art. 425 § 1 k.s.h. żądanie stwierdzenia nieważności uchwał w punkcie I sentencji Sąd oddalił w całości, natomiast w punkcie II i III sentencji wyrok na podstawie art. 422 § 1 k.s.h. Sąd uwzględniając roszczenie ewentualne orzekł o uchyleniu uchwały nr (...) oraz uchwały nr (...), które zostały podjęte przez Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie akcjonariuszy spółki (...) S.A. w W. w dniu 22 lutego 2014 r.

O kosztach procesu orzeczono w pkt IV sentencji na podstawie art. 98 §1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z art. 108 §1 k.p.c. oraz §10 ust 1 pkt 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2013.490j.t.) obowiązującego w dacie wniesienia pozwu, zasądzając od pozwanego jako strony przegrywającej sprawę na rzecz powoda koszty postępowania. Na poniesione koszty składała się opłata stała od pozwu (4.000,00 zł) oraz poniesione koszty zastępstwa procesowego (360,00 zł) wraz z opłatą od pełnomocnictwa (17,00 zł).

SSO Joanna Sieradz

Zarządzenie: odpis przesłać pełnomocnikom stron

SSO Joanna Sieradz